ПРОЛЄТАР - БУРЖУЙ - ІНТЕЛІҐЕНТ.

—o—o—

II. Буржуй.

В буквальнім переводі з фран цького, слово "буржуа" зна — міщанин; розуміється, не тип нашого міщанина. міщанин, не буржуй, і са вовите того слова у нас ма розповсюднене.

Французький "буржуа" має в свій вітчині велику і славну вершину і він має дечим гор ти ся: він, іменно, був тою третою клясою, котра при кін 18-го століття освободила чо віка від гнету вікових пересу; еще передтим його предки ли в своїх "бургах" борбу з жим лицарством, через що їх прозвано "буржуа", себ то — рожанин. Борба скінчила ся побідою тої третої кляси, пра чоловіка проголошено — а що з того?.. Деж ті права? о значить людська особа са собою в країні, де нині па буржуазія? А она панує всюди, де лише істнує біржа, нутрішні і зовнішні пожички, брики і підприємства, себ-то всюди, і то всюди чоловік м собою забано велику жадної вартости, але надає йому якенебудь значіне маєток, який він має, капітал.

В наших часах всякий пред мет дорозший від чоловіка. За пустує якогобудь предмету за тяще карає, чим за ушко жене чоловіка. Єсли хто не оче сьому вірити на слово, не ай загляне в карні кодекси тих ів, в котрих панує буржуа. За крадіж з вломом кара ть по кілька і кільканайцять іт каторжної роботи, а за по те — кілька місяців, хіба в де ких виняткових випадках — кілька літ тюрми — і се еще бежить хто кого побив. Фал вників монети в декотрих ях карають так, як убійни За крадіж дрібниці в Аме ці карають на літа вязниці, часс, коли за убійство люди часто карають дуже легонь а то й зовсім не карають. ловом, шкода зроблена маєт ви важніша є для закона, м шкода зроблена людині. А спільна опінія в буржуазній ржаві?.. "Передсим, хоть що будь заслугувало на увагу, м гроша, — пише російсь ий письменник Достоєвський так що чоловік і без гро ий, але з другими добрими рикметами міг надіяти ся хоч ого-такого поважаня, а те р — не те, ні... Тепер треба копичити грошенят і поста ти ся скільки можна богато ий, тоді й можна числити на е-небудь поважане". — Се ло написано поверх пятьде ять літ тому назад, але оно наших часів є зовсім прав ве. Та не тільки на поважане д посторонніх людий, але на ть на своє власне не можна і ше числити. Коли хто ду ає про те, що його не стати на ще мешкане, таке як його комі мають, або одежу тро и кращу, то хоч він і як роз важати ме, то все таки не обій деть ся без того, щоб він тим не зажурив ся. Треба мати щось то героїчного в своїй вда чі, щоби без журби погодити ся з недостачами, з нуждою.

"Героїчна бідність" нині не в моді. Віддати все другим і з наміром жити просто і убого, як се робив Руссо і хотів зро бити Толстой — хто мріє про таке в теперішнім часі? А преці кажуть, що то "героїчне у божество", се найпевнійша до рога до людської досконалости: "єсли хочеш бути совершенным, роздай майно своє і іди за мною". Поклик той давно вже прозвучав, але і дотепер не вда ло ся найти другої рецепти для тих, що шукають "духової досконалости".

Вернім однак до буржуя. Достоєвський малює сучасного йому буржуя злими, із жовчі красками. В осуді того дивного письменника, що писав свою питомою, так сказатиб льо кою серця, чує ся справедливість, бачить ся зерно правди. "За який небудь шаль за тисячу пять сот франків він (буржуй) злупить дванайцять тисяч, і то еще так, що купуюча дама буде зовсім вдоволена. Але, без огляду на те, буржуй пристрастно любить благородність. Без ньої він і спати спокійно не може. А що він взяв дванайцять тисяч франків замість тисячі пятьсот — так се просто його обовязок... — Красти — гидко, підло, за се шлють на галери! Буржуй всяке може простити, але не простить крадіжи, хоч би ви і ваші діти умирали з голоду. Але коли ви вкрали так як він тоді вам все прощає ся: ви, розуміє ся, бажаєте "фейр форчюн" і накопичити богато річий, себ-то сповнити довг природи і людства. Ось чому то в кодексі зовсім ясно означені параграфи крадіжи із низьких цілий, себ то ізза якого небудь кусня хліба, і крадіж з високого "добродійства". Та друга крадіж як найкраще забезпечена, дозволена і незвичайно гарно зорґанізована".

Іноді в житю держави случають ся потрясаючі переміни; не подвижним основам грозить не безпека. Річи і гроші переходять з одних рук в другі, легко затрачують ся і часом стають небезпечними для своїх властителів. В такі часи вмілість робити "фортуну" і громадити річи перестає бути добродійством і жреці Ваала стають стидливими і закривають ся фіговим листем. Так було у Франції при кінци вісімнайцятого століття, так було і в Росії в часі визвольного руху; хто тоді не старав ся приблизити ся до пролетаріяту, показати ся бідним, простим і добрим!

Як то нараз почали тоді цінити "наш великий пролетаріят", як човгали ся перед ним і як мало значіня приписували вони грошам!

— Я також пролетар! — говорив неодин "поважний чоловік", — у мене нема доходів крім тих, що заробляю на житє; остану без роботи і — буду таким самим нужденним без робітним, як котрий небудь з фабричних робітників.

Лиш заробляв він по 10.000 долярів на рік.

Чи запримічали ви, що діти не люблять грати ся забавою в богачів, — она скучна! Мало несподіванок, пригод, зворущень, брак справжнього труду!

Коли-б не з'їдаюча журба о кусень хліба, колиб належито розпреділено проміж усіх працю, так, щоб всякий шукаючий за ньою, міг її дістати і користати з її плодів, — хто проміняв би житє свобідного, трудячого ся чоловіка за погане, ледарське житє буржуя?

—o—

В слідуючім числі нашої ґазети пояснимо значінє слова інтелігент і хто він такий.

ВІСТИ ЗІ СЬВІТА.

ШВЕЦІЯ.

Конґрес Независимих Соціялістів за злукою з рос. большевиками.

ШТОКГОЛЬМ. — Конґрес Независимих Соціялістів заявив ся недавно 186 голосами проти 22 за злукою з "Третим Інтернаціоналом в Москві" і приняв резолюції, в яких годить ся з большевицькими кроками, т. є. на перебране робітниками контролі над продукцією, на викликане революції і на те, що робітники мають бути уоружені, а буржуазія розоружена.

Партійні члени парляменту безуспішно голосували проти резолюції, і остерегли перед всякими замірами диктатури пролетаріяту.

Сподіють ся, що гуманітарне крило партії, яке репрезентує всіх Независимих Соціялістів в шведськім парляменті, виступить з партії.

БОЛГАРІЯ.

Домагають ся совітського правительства.

БЕРНО, Швайцарія. — Згідно з інформаціями, походячими з ріжних швайцарських жерел, в Софії і инших частях Болгарії відбувають ся часті заворушеня. Маси домагають ся резиґнації правительства і заведеня совітської републики. Доносять, що майже по цілій Болгарії військо відказує ся від виступу проти мас. — "Лон дон Кол".

—o—

ТУРЕЧЧИНА.

Отоманська Ліґа відзиваєсь до соціялістів.

ПАРИЖ. — Муґтан Бей, член центрального комітету і Решід Сафвей, ґенеральний секретар Отоманської Ліґи післали до французького соціялістичного провідника телеґраму, котру сей провідник має предложити Міжнародній Соціялістичній Комісії. В телеґрамі містить ся протест проти положеня, в якім найшла ся турецька Европа в наслідок мирового договору.

Турецька нація, говорить ся в телеґрамі, складаєть ся в більшости з робітників і властителів малих земельних посілостий в цілій Малій Азії. Турецькі Араби запевняють, що вони підприймуть всі потрібні кроки до поборення імперіялістичних цілий. — "Ль Популейр".

—o—

ПОРТУҐАЛІЯ.

Соціялісти вибрали одинайцять послів.

ЛІСБОНА. — Як вислід недавних виборів в многих містах вийшли більшістю соціялісти, які правдоподібно вибрали одинайцять послів до парляменту. Сей вислід уважаєть ся великою побідою, зваживши, що соціялісти в попередних виборах ледви післали до парляменту одного представителя.

Після найновійших вістий, представництво в парляменті буде розділене так: 80 демократів, 30 еволюціоністів, 22 юніоністів, 11 соціялістів, 20 независимих і репрезентантів Центра. Демократи мають більшість в сенаті. — "Ль' Популейр".

—o—

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

Чужинецькі робітники опускають Злучені Держави.

БОСТОН. — Поверх один міліон і триста тисяч мешканців сего краю чужинецького походженя вже або відїхали, або приготовляють ся відїхати до країв, де встановлені вже робітничі правительства. Сей значний факт є поданий в звіті щадничого відділу Асоціяції Американських Банкирів.

Звіт називає сей рух "алярмуючим положенєм". Виказуєть ся, що чужинці вибирають свої гроші з щадничих банків, продають свої доми і свої Бонди Свободи, і є готові забрати з собою чотири пятих гроший, які були в циркуляції і в резерві в Злуч. Державах перед війною. "Се є направду поважна річ," додає звіт банкирів.

—o—

Головний Конґрес Трейд-юнійцілої Канади відбуде ся сего року 22 вересня в Гемилтоні. Загально надіють ся, що се буде найбільше бурливий конґрес в історії робітничого руху в Канаді. Найголовнійшою точкою нарад буде Одна Велика Юнія.

—o—

Робітники, що працюють при трамваях в Клівленді виграли страйк. Вони дістали 12 ц. підвишки на годину.

—o—

Японське правительство дуже занепокоєне ширенєм ся в Японії радикального соціялістичного руху. Телеґрами з Токіо говорять, що аґітатори відбувають тайні зібраня і ведуть пропаґанду не лише між робітниками, але й в армії.

—o—

Сей образець представляє одно із щоденних віч страйкуючих робітників в Вінніпегу, в середині міста. Провідник повернувших жовнірів, Р. Брей, промовляє до 8.000 присутних робітників і повернувших жовнірів. Такі віча відбувались кождого дня в ріжних частях Вінніпегу, інколи збиралось на віча по 14.000 людий.

ЧОРНІ СОТНІ В ПОЛЬЩІ І ДРУГИХ КРАЯХ.

—o—o—

В послідних часах доходять до нас відомости з ріжних европейських міст про нові погроми на Жидів в Польщі і Румунії. Погроми сі мусіли відбувати ся на велику скалю, єсли аж невтральні держави як Норвеґія, Швеція і Данія вислали острі протести до польського правительства в Варшаві і румунського в Букарешті. Погроми в нинішнім часі, коли так много говорить ся про справедливість і рівність, є більшим злочином, чим всі попередні насильства в часах старих царських та кайзерівських режімів.

Відомости говорять, що в Житомірі та многих литовських містах польські жовніри мстили ся на Жидах за те, що поміж ними є богато большевиків. З тої самої причини відбували ся погроми в Румунії, ба, й на Україні в тих місцевостях, де мали силу українські націоналістичні війська.

Польське і румунське правительства, що ніби мають повний рот "демократії" стають ся сто разів гіршими від бувшого царського правительства. Давний царський уряд, як відомий автократ, не старав ся бодай прикривати свої діла листком справедливости, бо своє пановане і хижість опирав історично на однім ланцуху злочинів. Внутрішна політика царату була одним безправством, а його істноване і пановане піддержувало ся темнотою народних мас. Царський уряд ніколи не виступав в ролі оборонця угнетених, бо самий був гнобителем всіх до послідної хвилі свойого пановання.

В Польщі ситуація представляє ся цілком инакше: люди, що стоять сьогодня на чолі правительства в Польщі, недавно ще виливали крокодилячі слези над гнетом польського народа з боку чужих рабівників. Скаржились вони перед цілим сьвітом, що Поляки не булиби ніколи в стані угнетати инший нарід, так як сильнійші народности мордують Поляків. Чи правду говорили сі-панове, показало ся по сотвореню незалежної Польщі, керма якої попала в руки капіталістів і польської шляхти. Першим кроком праці польської держави були в кількох містах погроми на Жидів. Польська капіталістична преса не підприняла рішучої кампанії проти погромів, але взялась до вишукуваня обвинувачень для Жидів. Для тих, що викликували і виконували погроми не було ніяких обвинувачень.

Треба було надіяти ся, що погроми на Жидів повторять ся, єсли теперішний уряд остане ся в силі, бо ся робота лежить власне в інтересах польської буржуазії, яка що тільки дірвала ся до власти і хоче показати сьвітови, що вона є здібною вести державою так, як її свояки в других краях.

Погроми на Жидів в Польщі можна пояснити двома причинами: перше, бажане польської буржуазії знищити промислові і торговельні впливи жидівської буржуазії в Польщі, а друге, викликане національного антаґонізму (ненависти) між жидівськими і польськими робітниками в цїли знищеня соціялістичної ідеї між працюючими масами сих народностий.

Форми сеї борби є точнісінько такі самі як старої царської Росії, де політика царату була підюджувати Татарів проти ючи погроми; на Україні орґа Арменців на Кавказі, викликунізовано темних селян до погромів на Жидів, а в самій центральній Росії, де не було Жидів, Арменців і других народностий крім самих Росіян, правительство орґанізувало чорну сотню проти російської інтелігенції, яка ширила між народом просьвіту і через те проготовляла зміну політично-суспільного устрою. У всіх російських погромах, крім чорної сотні, хотяй не офіціяльно, звичайно брало участь ще й військо і те саме бачилисьмо і бачимо в теперішній "демократичній" Польщі.

Буржуазія кождої країни і народу ніколи не цофаєть ся перед приміненєм найбільше злочинних средств в борбі, єсли ходить тільки о її інтереси. Єсли капіталісти не цофнули ся перед сьвітою війною, коли ходило о ринки збуту, помимо того, що всі знали, що будуть такі страшні втрати; єсли до нині ведуть ся капіталістичні війни між Поляками, Українцями, Чехами і т. д., в яких падуть жертви, то буде нам ясним, чому польська буржуазія цілкови то не уважає погроми на безборонних Жидів страшними й гаснебними. Ми більше чим увірені, що коли би жидівська буржуазія була у власти а її інтереси були загрожені капіталістами иншої народности, то вона підюджувала би свою масу в такий самий спосіб, як се робить польска шовіністична преса, попи і инші круги правительственної машинерії. Так як колись в царській Росії при помочі попів російські богачі устроювали погроми, як те саме роблять суспільні верстви на Україні там, де пролетаріят не має ще сили, як в Румунії попи і капіталісти орґанізують чорні сотні, для тих самих причин відбувають ся погроми і в Польщі, де попи і їм подібні галапаси заняті сею роботою під нинішну пору.

Злочини сі є обявом устрою приватної власности, є погонею за індівідуальною наживою і будуть істнувати до тої пори, доки основи лиха не будуть усунені цілковито. А щоби усунути раз на все мордоване слабшої народности урядом і буржуазією сильнійшої, робітники всіх народів мусять зрозуміти свою історичну ролю і скасувати устрій приватної власности заступаючи його устроєм суспільної власности. Через скасоване клясових ріжниць, згинуть також і національні ріжниці з їх антаґонізмами і злочинами.

В. Д.

З Копенгаги доносять до Лондону, що місія угорського комуністичного правительства, що їздила до Москви на конференцію з Леніном і Троцьким, повернула до Будапешту. Після плянів Леніна, Будапешт має бути головним місцем пролетарської пропаґанди проти західно-европейських держав.

—o—

НАША ПРОСЬБА.

Просимо читачів "У.Р.В." звернути свою увагу на те, що робітничій ґазеті не поможе ніхто, крім самих робітників. Нехай отже читачі "У. Р .В." помагають по змозі своїх сил одинокій робітничій ґазеті "У.Р.В." зєднуючи нових передплатників і збираючи пресовий фонд на "Укр. Роб. Вісти".

О ПОХОДЖЕНЮ ЛЮДИНИ.

(Продовжене).

Йдім тепер дальше і шукаймо ще більше предків людської істоти. З попередних вивод знаємо, в якім напрямі маємо звернути наш пошукуваня. Предків чоловіка мусимо шукати в родині малпи, серед істот поставлених ще вище від чоловікоподібних малп. Наука про звірята вчить нас, що понизше чоловікоподібних малп є ще малпи низших ґатунків. Є їх дуже много і то найріжнороднійших. Про се ми маємо нагоду переконатись нераз в зоольоґічних городах.

Одначе з усіх тих родів найблизшою до виводу чоловіка є гарна американська малпа, яку звуть капуцинкою. Малпа ся жиє прецінь сьогодня, і ми знаємо, що вона мала своїх представителів в перших часах третоpядової доби, і що з неї міг виродити ся сей славний малпочоловік, або йому подібне єство? Отже іспанський учений Амеґіна, найшов в земних покладах, що належать до початків третоpядової доби, а находять ся в Патаґонії (полудневa Америка), останки зьвірятка не тільки дуже зближеного до сьогоднішної малпки капуцинки, але з погляду чашки навіть подібнійшого до людської істоти. Се вдарило нашого ученого до тої степени, що він навіть назвав сю істоту "гомункулюс", що означає в латинській мові "чоловічок".

Єсли все те, до чого дійшлисьмо, не задовольняє нас і коли схочемо шукати дальше предків чоловіка, то вже знаємо тепер, що мусимо шукати їх там, де предки малп взагалі находять ся. В науці про зьвірята учені поставили низше від малп, одні за другими ріжні ґатунки зьвірят: малпозьвірі, лилики, драпіжні і т. д. Не можемо одначе думати, щоби чоловік мусів переходити через всі ті форми, заки дійшов до форми малпи. Вигляд чашки і спосіб уложеня зубів не позволяє припускати, щоби малпи, приміром, мусіли переходити через вигляд мясоїдних або копитних зьвірят.

В початках третоpядової епохи крім згаданих малп і инших зьвірят, стрічаємо вже всі роди ссавців, отже: копитні, гризуни, мясоїди і т. д. Заходить отже питанє, звідки взяли ся всі ті зьвірята і в якім відношеню стоять вони до малп і до чоловіка? Відповідь на се цікаве питанє дають нам знова кости, що вже кілька разів розвязували найтруднійші загадки. Іменно в двох місцевостях: у Франції, в місцевости Серней і в Новім Мексику, в Америці, найдено кости ссавців, які мусіли жити в початках третоpядової доби. Зьвірята сі мали таку будову чашки і цілого кістяка, що від них могли легко взяти початок ріжні ґатунки зьвірят: і мясоїди, і копитні, і гризуни і т. д., єсли пропустимо ріжні дрібні зміни, цілковито можливі завдяки ріжним условинам житя. Від сего ґатунку ссавців мусіли взяти початок і малпи. Сей ґатунок можемо порівнати з пнем дерева, а ріжні родини зьвірят, що від него походять, з галузями того дерева. Одна з тих галузий — се драпіжні, друга — копитні, инша знова перенє могло стати ся відразу. Мусів істнувати якийсь перехід, бо були дуже великі ріжниці між ссавцями, яких кости найдено в Серней, і малпами. Дійсно находимо таку ґрупу зьвірят, які немовби містком лучили сі два віддалені ґатунки. Представителі сеї ґрупи жиють ще і нині на земли хотяй може в змінним трохи вигляді. На островах Сунд стрічаємо мале зьвірятко на високих ніжках, подібне до малпки. Зьвірятко се жиє в лісах, на деревах, а називає ся Тарсіюс спектрум і належить до великої громади малпозьвірів. Отже сі малпозьвірі лучать сю згадану ґрупу зьвірят з Серней з дійсними малпами. Найблизше посвоячене лучить малпозьвірів з малою американською малпою капуцинкою, про яку говорилисьмо вже повисше. Маємо незбитий доказ сего посвояченя.

Хто бачив горід у людини або у котрогобудь з зьвірят ссучих, той знає, що се є гніздо (місце, містище) або ложиско.

Є се кровоносний сплет, що причеплює до матиці плід і живить його кровю матері. Отже один з учених, Селенка, доказав, що гніздо (ложиско) творить ся цілковито в однаковий спосіб як в чоловіка, так і в ґібона та орангутана. Знова малпи низшого ґатунку не можуть в сім випадку зрівнати ся з чоловікоподібними малпами. У згаданої малпки капуцинки відбуває ся се далеко в простійший спосіб, але за те цілковито подібно до способу творення ся гнізда у малпозьвіра Тарсіюс спектрум. Отже від малпочовіка (малполюда) веде нас дальше така дорога взад: малпи низші, малпка капуцинка, Тарсіюс спектрум, а властиво подібне до него малпозьвіря і нарешті ґатунок зьвірят ссучих (ссавці), кости яких найдено в Серней і в Новім Мексику.

А тепер запитаймо, звідки взяв ся сей послідний ґатунок сьвірят на земли?

Знаємо, що ґатунок сей жив в початках третоpядової доби, єсли отже хочемо шукати його предків, то мусимо пофнути ся до попередної другоpядової доби. З оставших костий знаємо, що тоді земешкували землю головно великі ящури або гади. Одні з тих великанських ящурок пливали в водах океанів, инші знова пасли ся на надбережних луках, а були і такі, що літали у воздусі, немов величезні птахи. З сих послідних й витворили ся правдиві птахи. Доказом сего знова найдені кости одного з таких ящуро-птахів, які дали початок птахам, а були рівночасно гадами. Але не всі ящурі переродили ся в птахів, деякі з них дали початок цілковито иншим зьвірятам, предкам тих ссавців, останки яких найдено в Серней і Новім Мексику. Розуміє ся, що й в сім випадку не обійшло ся без переходових форм, бо не було се таке просте посвоячене. Рівночасно з великими ящурами жили на земли і ссавці (ссавцями називають ся ті зьвірята, що кормлять свої малі грудьми) хотяй низших ґатунків, бо висші ґатунки стрічаємо доперва в добі третоpядовій. Головним представителями ссавців в другоpядовій добі є так звані мішкуни (або мішковаті), до котрих зачисляє ся і нині жиючий ще кангур. Мішкуни носять таку назву тому, що самиці сеї родини зьвірят родять своїх малих в стані недозрілім і носять їх відтак в фалді скіри, щось ніби в роді мішка. В сім мішку находить ся молочна бородавка, яку ссе мале. Отже всі ссучі зьвірята і чоловік походять від таких "мішковатих" предків, бо всі вони мають в околиці грудних бородавок певні, вказуючі знаки, що колись в давних поколінях мусів істнувати там рід мішка.

(Кінець буде).

—o—o—